

AKRAN ZORBALIĞI

ÖĞRETMEN
SUNUMU

OKUL ÖNCESİ

ZORBALIK NEDİR?

AKRAN ÇATIŞMASINDAN
FARKI NEDİR?

ZORBALIK

- Akran zorbalığı, bir veya birden çok öğrencinin, kendilerinden daha güçsüz öğrencileri, kasıtlı ve sürekli olarak rahatsız etmesiyle sonuçlanan ve kurbanın kendisini koruyamayacak durumda olduğu bir saldırganlık türüdür.
- Bir davranışın akran zorbalığı olarak tanımlanması için üç temel özellik gerekmektedir:
 - Davranışın zarar verme niyetiyle kasıtlı olarak yapılması
 - Davranışın tekrarlanması ve sürekli olması
 - Çocuklar arasında güç dengesizliğinin olması (fiziksel, zihinsel, sosyal ve yaş gibi)

Zorbalık mı? Çatışma Mı?

Akran Zorbalığı

- Arkadaşlık ilişkisi yoktur.
- Güçler arası denge yoktur.
- Davranışlar sıklıkla tekrarlanır.
- Sonuçları kalıcı ve ağırdır.
- Pişmanlık ve sorumluluk alma yoktur
- Problem çözülmeye çalışılmaz.
- Eşit duygusal tepki yoktur. Sadece zorbalığa maruz kalanın yaşadığı olumsuz duygusal tepki vardır.

Akran Çatışması

- Arkadaşlık ilişkisi vardır.
- Güçler arası denge vardır.
- Arada sırada yaşanır. Çatışma sürekli değildir.
- Sonuçları ciddi değildir
- Pişmanlık ve sorumluluk alma vardır.
- Taraflar problemi çözmeye çalışır.
- Taraflar arasında eşit duygusal tepki vardır.

ZORBALIK TÜRLERİ

FİZİKSEL ZORBALIK

Öğrenciye yönelik olarak yapılan fiziksel güç içeren davranışlardır:

- Tekme atmak
- Tokat atmak
- Çelme takmak
- Vurmak
- İtmek
- Isırmak
- Boğazını sıkarak
- Tükürmek
- Saçını çekmek, kesmek
- Kulağını/kolunu çekmek
- Sandalyesini altından çekmek
- Eşyalarına zarar vermek
- Yaptığı etkinliği/resmi yırtmak

SÖZEL ZORBALIK

Öğrenciye veya ailesine yönelik olarak yapılan olumsuz yargılar, atıflar veya sözel davranışlardır.

- İsim/lakap takmak (ezik, şişko)
- Hakaret etmek
- Alay etmek, dalga geçmek
- Bağırarak

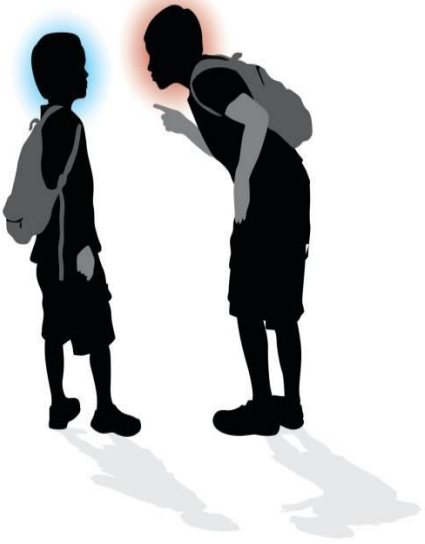
Okullarda sıklıkla görülmektedir.

İLİŞKİSEL ZORBALIK

Öğrencinin sosyal ilişkilerine zarar vermeyi hedefleyen davranışlardır.

- Hakkında dedikodu yapmak
- Küsmek
- Arkadaş grubundan dışlamak
- Oyundan çıkarmak, oynanan bir oyunu bozmak
- Tehdit etmek (seni babama söylerim, seni oyuna almam)
- Taklit etmek
- Kıs kıs gülmek
- Okul dışı aktivitelere dahil etmemek
- Jest ve mimikler ile istenmediğini hissettirmek
- Yanına oturmasını istememek

SİBER ZORBALIK

Teknolojinin gelişmesi ile birlikte hayatımıza giren bilgisayar ve cep telefonlarını kullanarak yapılan davranışlardır.

- Kişiden habersiz onun bilgilerini kullanarak hesap açmak
- Sosyal medya aracılığıyla uygunsuz içerik paylaşmak
- Sosyal medyada kötü yorumlar yazmak ve hakaret etmek
- Sosyal medya hesaplarından dışlamak
- İzinsiz olarak fotoğrafını/videosunu paylaşmak
- Özel fotoğraflarını ve görüşmelerini başkaları ile paylaşmak

ZORBALIK EN ÇOK NERELEERDE GÖRÜLÜR?

- Önleyici müdahale çalışmaları için zorbalık olaylarının okulun hangi alanlarında görüldüğünün tespit edilmesi ve bu alanların güvenli hale getirilmesi önemlidir.
- Zorbalık davranışları özellikle yetişkin gözetimi ve denetiminin olmadığı yerlerde daha yaygındır.
- Sınıf, koridor, okul bahçesi, oyun sahası, yemekhane, uyku odası

AKRAN ZORBALIĞINDA FARKLI ÖĞRENCİ ROLLERİ

Dört temel grup:

- Zorbalık yapan öğrenciler: Zorbalığı başlatan ve zorbalıkta aktif olarak yer alanlar
- Zorbaliğa maruz kalan öğrenciler
- Hem zorbalık yapan hem de zorbaliğa maruz kalan öğrenciler:
- İzleyici öğrenciler:
 - Zorbalığı destekleyenler (örn. alkışlamak, gülmek)
 - İzlemekten hoşlananlar
 - Yardım edilmesi gerektiğini düşünen ancak yardım etmeyenler
 - Zorbaliğa maruz kalana yardım edenler

ZORBALIK YAPANLAR

Akran zorbalığı yapan öğrencilerin bireysel özellikleri nelerdir?

- Başkalarını yönetmeyi seven, başkaları üzerinde egemenlik kurmayı ve güçlü olmayı isteyen
- Başkalarının duygularına karşı duyarsız ve empati yeteneği zayıf
- Vicdan, utanç ve pişmanlık duyguları zayıf
- Şiddete karşı olumlu bir tutuma sahip
- Problem çözerken saldırgan çözüm yollarını kullanan
- Düşük öz denetim (kendisini kontrol etme) becerilerine sahip
- Farklılıklara karşı tahammülsüz
- Düşünmeden, tepkisel ve aceleci davranan, çabuk sinirlenen
- Yalan söylemeye veya hile yapmaya eğilimli

ZORBALIĞA MARUZ KALANLAR

Akran zorbalığına maruz kalan öğrencilerin bireysel özellikleri nelerdir?

- Kendine güveni ve benlik saygısı düşük (örn. kendini aptal, başarısız, beceriksiz olarak tanımlama)
- Pasif, utangaç, çekingen, içe kapanık
- İtaatkâr ve boyun eğici kişilik özelliklerine sahip
- Arkadaş ortamında çoğunlukla endişeli, kaygılı ve güvensiz davranışlar sergileyen
- İletişim ve sorun çözme becerilerinin zayıf olması
- Zorbaliğa uğradıktan sonra ağlama ve geri çekilme tepkisi veren
- Farklı fiziksel gelişim gösteren çocuklar (örn. aşırı kısa boylu/uzun boylu, aşırı zayıf/kilolu)
- Dezavantajlı gruplar (örn. fiziksel veya zihinsel engeli olan, dil/aksanı farklı olanlar, göçmen/etnik azınlık gruba üye olanlar)

ZORBALIK YAPAN VE ZORBALIĞA MARUZ KALAN

Hem akran zorbalığı yapan hem de bu olaya maruz kalan öğrencilerin özellikleri nelerdir?

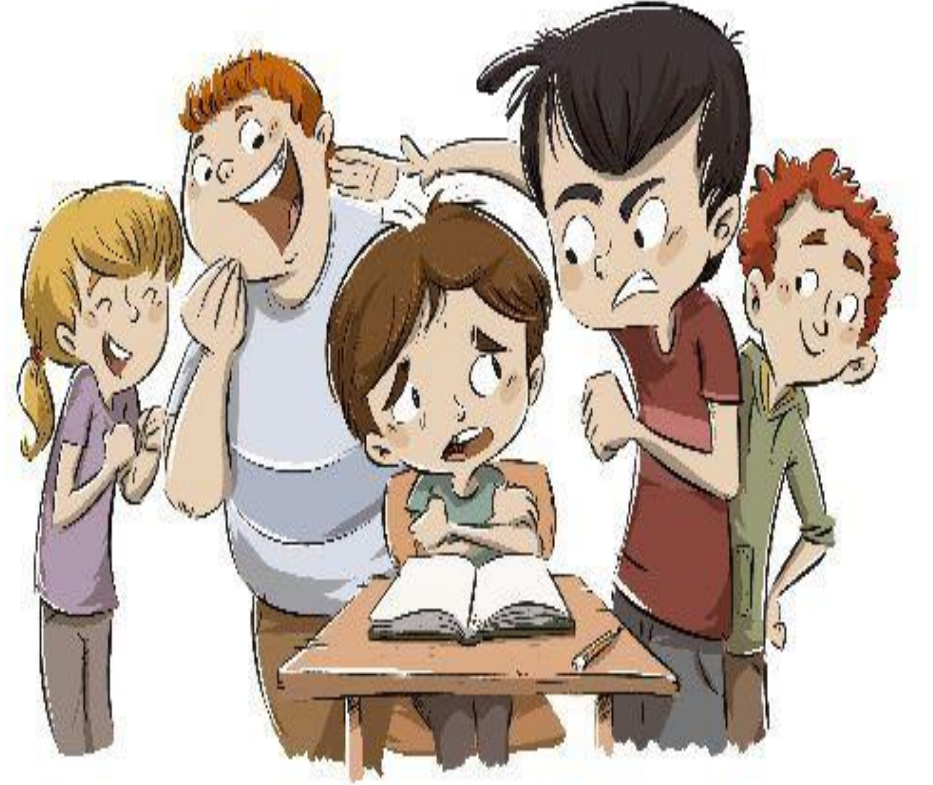
Zorbalık rolleri arasında en riskli grup

- Kendisinden güçlü olanların zorbaca davranışlarına maruz kalan ve kendisinden daha güçsüz olana zorbalık yapan
- Zorbaliğa uğradığında öfkeli hissettiği için şiddete başvuran
- Arkadaşları tarafından kolaylıkla kışkırtılabilen ve başkalarını kışkırtan
- Aceleci, öfkeli, çabuk sinirlenen

İZLEYİCİLER

- Zorbayı destekleyen (onu alkışlayarak, mimikleri ile veya sözel olarak bu davranışları onaylayan)
- Bir gün kendisinin başına geleceğini düşünen ve bundan dolayı akran zorbalığına uğrayan kişiyi korumaya yönelik herhangi bir müdahalede bulunmayan (olay yerinden uzaklaşan veya olayı sessizce izleyen)
- Zorbaliğa maruz kalan kişiyi koruyan çünkü kendisinin başına gelmeyeceğinden emin olan (genelde popüler çocuklar)
- Zorbaliğa maruz kalan kişiye destek olan (kurbanın yanında yer alarak onu sakinleştirerek veya araya girerek koruyan)

AKRAN ZORBALIĞI ETKİLERİ NELERDİR?

Zorbalık Yapanlar İçin Sonuçları

- Okuldan kaçma, okuldaki kuralları çiğneme
- Öğretmenlere karşı gelme
- Okula karşı ilgisizlik, akademik başarıda düşüş
- Aileye veya öğretmene yönelik saldırgan ve şiddet içerikli davranışlar gösterme
- Yetersiz sosyal beceriler, soyutlanma ve yalnız kalma
- Erken yaşta alkol, sigara ve madde kullanımı
- Yetişkinlik döneminde: Suç ve şiddet olaylarına karışma, aile içi şiddet gösterme, riskli davranışlarda bulunma, madde kullanımı ve psikiyatrik hastalık riski

AKRAN ZORBALIĞI ETKİLERİ NELERDİR?

Zorbaliğa Maruz Kalanlar İçin Sonuçları

- Üzgün ve mutsuz hissetme
- Kızgınlık, çaresizlik ve yalnızlık
- Uyku problemleri
- Fiziksel izler (tırnak izleri, morarma, yıpranmış veya kaybolmuş eşyalar...)
- Bedensel şikayetler (karın ağrısı, baş ağrısı, mide bulantısı)
- Fiziksel görünümle ilgili kaygılar (gözlüğünü takmayı reddetme...)
- Okula karşı isteksizlik, okuldan uzaklaşma, okulda kendini güvensiz hissetme
- Düşük benlik saygısı
- Depresyon ve kaygı

AKRAN ZORBALIĞININ ETKİLERİ NELERDİR?

Zorbalık Yapan ve Zorbalığa Maruz Kalanlar İçin Sonuçları

- Yüksek düzeyde saldırgan davranışlar
- Depresyon ve kaygı
- Duygusal stres
- Düşük benlik saygısı
- Arkadaşlık ilişkilerinde problemler
- Dışlanma

AKRAN ZORBALIĞI ETKİLERİ NELERDİR?

İzleyiciler İçin Sonuçları

- Benim de başıma gelebilir düşüncesi
- Kendini savunmak için sürekli tetikte olma hissi
- Zorbaliğa maruz kalan öğrenciye yardım edemediği için suçluluk duyma veya güçsüz hissetme
- Zorbalık olaylarına katılması için baskı hissetme
- Mutsuzluk, üzüntü, umutsuzluk
- Korku, kaygı, endişe, tedirginlik
- Okulu sevmeme, okuldan uzaklaşma ve okulda kendini güvende hissetmeme

NEDEN SESSİZLİK?

Kurbanlar veya tanık olanlar:

- Yetişkinlerin zorbalığa son vermeyeceklerini düşünebilir
- Kurbanın sorununu tek başına halletmesi gerektiğini zannedebilir
- Zorbalıkla karşı karşıya olduklarının farkına varamayabilir
- Bir yetiştiriciye anlatmanın durumu kötüleştireceğine inanabilir (tanık olanlar gördüklerini başkasına anlatırsa kurban olmaktan korkabilir)
- Özgüven düşüşü, çaresizlik, suçluluk, utanç duyabilirler

AKRAN ZORBALIĞI İLE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER NELERDİR?

- Bireysel Özellikler (Yaş, cinsiyet, mizaç, kişilik özellikleri)
- Aileye İlişkin Özellikler
- Okula İlişkin Özellikler
- Çevresel Özellikler

AİLEYE İLİŞKİN ÖZELLİKLER

Zorbalık yapan çocukların aileleri?

- İlgisi, sevgisi ve sıcaklıktan yoksun bir aile ortamı
- Fiziksel veya duygusal istismar uygulayan ebeveynler
- Tutarsız ebeveyn tutumları, sınır problemi, aşırı ilgi
- Saldırgan davranışları hoşgörü ile karşılayan ebeveynler
- Problem çözümünde fiziksel güç kullanan ebeveynler
- Kardeşleri tarafından zorbalığa uğrayan veya kardeşlerine zorbalık yapan çocuklar
- Farklı aile yapısı (tek ebeveynli)
- Ev ortamında saldırgan davranışları öğrenen çocukların bunu okulda da arkadaş ve öğretmenlerine karşı uyguladıkları tespit edilmiştir.

Zorbalığa maruz kalan çocukların aileleri?

- Aşırı koruyucu, kollayıcı ve kontrolcü ebeveynler (çocuklar bağımsızlık ve kendine güven konularında sorunlar yaşayabilirler.)
- Farklı aile yapısı (tek ebeveynli)

Anne ile ilişki:

Erkek çocukların anneleri ile çok yakın duygusal ilişki kurma eğilimi, annelerinse çocuklarına yaşından daha küçükmüş gibi davranma eğilimi

Baba ile ilişki:

Uzak ve mesafeli bir ilişki, babalar genelde ya aşırı eleştirel ya da tamamen ilgisiz

OKULA İLİŞKİN ÖZELLİKLER

- Zorbalığın sıklıkla meydana geldiği yerlerin (koridor, okul bahçesi ve oyun alanları) yetersiz denetimi
- Okul veya sınıf mevcudunun kalabalık olması
- Okulda saldırgan davranışların hoş görülmesi
- Öğretmenlerin öğrencilere yönelik uygun olmayan disiplin yöntemleri kullanması
- Şaka amaçlı uygunsuz sözel ifadeler kullanması
- Okulda akran zorbalığına yönelik politika ve kuralların olmaması
- Öğretmenlerin zorbalık davranışlarını fark edememesi veya görmezden gelmesi

ÇEVRESEL FAKTÖRLER

- Çocuğun içinde yaşadığı toplumsal çevre
- Şiddetin toplumsal olarak kabul gördüğü ve sıkça uygulandığı toplumlar
- Çocuğun yaşadığı mahallenin özellikleri
- Şiddetin ve yoksulluğun yoğun olduğu semtler, şiddet içerikli veya suça yönelik davranışlar (örn. sokak kavgası, çete üyesi olma, hırsızlık)
- Medyanın etkisi (TV, film, video oyunları, internet, sosyal medya)
- Televizyonda şiddet içerikli programlar izlemek ve bilgisayar oyunu oynamak

AKRAN ZORBALIĞINI ÖNLEMELİK İÇİN OKULDA NELER YAPILABİLİR?

- Akran zorbalığı konusunda bütüncül bir okul yaklaşımı geliştirilmeli.
- Akran zorbalığı konusunda öğretmenlere ve okuldaki tüm çalışanlara yönelik açık, net ve tutarlı bilgiler verilmeli ve destek sağlanmalı.
- Akran zorbalığının tanımı herkes için aynı olmalı.
- Akran zorbalığı hakkında kesin kural ve politikalar geliştirilmeli.
- Okulda 'Akran Zorbalığını Önleme Komisyonu' kurulmalıdır.
- Okulda ve okul çevresinde zorbalık olaylarının en sık görüldüğü yerlerde güvenlik için ek önlemler alınmalı.
- Öğretmenlere akran zorbalığı konusunda eğitimler/seminerler verilmeli ve öğretmenler desteklenmeli.
- Öğretmenler, akran zorbalığını önleme ve müdahale politikalarının hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi konusunda katkıda bulunmalı.
- Akran zorbalığı olayına karışan öğrenciler (tüm roller için) tespit edilmeli ve uygun müdahaleler gerçekleştirilmeli.
- Ebeveynlere akran zorbalığı konusunda bilgilendirme seminerleri düzenlenmeli ve onların müdahale sürecine katılması sağlanmalı.

ÖĞRETMENLER NELER YAPABİLİR?

- Öğrencilerinize akran zorbalığı hakkında bilgi verin.
- Olumlu rol model olun, zorbalık olaylarına hemen müdahale edin
- Bu okulda akran zorbalığının asla kabul edilemeyeceğini açıklayın. Sınıf içerisindeki tutum ve davranışlarınız ile şiddete karşı olan tavrınızı gösterin.
- Öğrencilerle yakın ve sıcak ilişkiler kurun. Yakın ve sıcak ilişkiler kurarak öğrencilerin size güvenmesine yardımcı olun. Bu sayede öğrenciler zorbalık olaylarını sizinle paylaşacaktır.
- Olumlu bir sınıf ortamı yaratın.
 - Sınıf içerisindeki arkadaşlık dinamiklerini yakından tanıyın.
 - Olumlu disiplin yöntemleri kullanın.
 - Rekabetçi eğitim yerine işbirlikçi öğrenmeye önem verin.

ÖĞRETMENLER NELER YAPABİLİR?

- Öğrencilerinizi yakından gözlemleyin.
- Öğrencilerinize destek olun.
- Akran zorbalığı olaylarına karışan tüm öğrencilere destek olun.
- Öğrencilerin sosyal duygusal becerileri ve çatışma çözümü becerilerini geliştirmesine yardımcı olun.
- Aileler ile yakın iletişim halinde olun ve önleyici çalışmalar konusunda ortak stratejiler geliştirin. Ailelere yönelik seminerler düzenleyin ve konu ile ilgili broşürler gönderin.
- Zorbalık olaylarına karışan öğrencileri gerekirse psikolojik danışmana yönlendirin.

KISA VADEDE ÖĞRETMENLER NELER YAPABİLİR?

Zorbalık yapan öğrencileriniz için

- Zorbalık davranışına anında müdahale edin; davranışı sonlandırın.
- Okulunuzda asla zorbalığa yer olmadığını açıklayın.
- Zorbalığının kendisine ve karşı tarafa zarar vereceğini anlatın.
- Böyle devam ederse arkadaşlık ilişkilerinde problemler yaşamaya devam edeceğini söyleyin.
- Problemlerini zorbalık dışında farklı yollarla çözebileceğini açıklayın.
- Eğer kendisini öfkeli, sinirli veya kızgın hissediyorsa bir yetiškinden yardım alması gerektiğini söyleyin. Gerekirse okul psikolojik danışmanına/rehber öğretmene yönlendirin.

Zorbalığa maruz kalan öğrencileriniz için

- Zorbalık davranışına anında müdahale edin; davranışı sonlandırın.
- Onun suçu olmadığını söyleyin.
- Zorbalık yapana kesinlikle şiddet kullanarak karşılık vermemesi gerektiğini açıklayın. Şiddet kullanmak yerine sakin kalmasını söyleyin.
- Böyle bir olay tekrar gerçekleştiğinde durumu hemen bir yetiškine (sınıf öğretmeni, psikolojik danışman/rehber öğretmen, ebeveynleri) anlatması gerektiğine ikna edin.

Olaya tanıklık eden/izleyen öğrencileriniz için

- Zorbalık yapan öğrencilere gülererek veya mimikleri ile destek olmamalarını söyleyin.
- Zorbalığa maruz kalan öğrenciye destek olmalarını, sınıf içi etkinlikler veya teneffüste onu da dâhil etmelerini söyleyin.
- Böyle bir olay tekrar gerçekleştiğinde hemen bir yetişkin ile (sınıf öğretmeni, psikolojik danışman/rehber öğretmen, ebeveynleri) paylaşımları gerektiğini söyleyin.

AKRAN ZORBALIĞI HAKKINDA

Yanıřlar	Doęrular
Bizim okulumuzda zorbalık yoktur.	Zorbalık her okul türünde ve kademesinde görülebilir.
Zorbalığa maruz kalan çocuk bu olayı ailesine veya öğretmenine anlatır.	Çocuklar çoğunlukla utandıkları veya üzüldükleri için bu olayı kimse ile paylaşmaz.
Zorbalığı yetişkinlere anlatmak 'ispiyonculuk'tur.	Zorbalık olaylarını bir yetişkinle paylaşmak sadece olayı bildirmektir. Başkasına yapılan bir suçtu paylaşmaktır.
İsim takmak, dalga geçmek bir tür şakalaşmadır.	Karşı tarafı incitmek veya zarar vermek amacıyla yapılan davranışlar şakalaşma değildir.
Çocuklar zorbalıkla kendi başına baş edebilir.	Çocukların zorbalıkla baş etmesi için yetişkinlerin desteğine ihtiyaçları vardır.
Yalnızca erkekler zorbalık yapar.	Kızlar ve erkekler zorbalık yapar, cinsiyete göre zorbalık türleri farklılaşabilir.
Bazı çocuklar doğuştan daha saldırgandır.	Saldırgan davranışlar çevreden de öğrenilebilir ve pekiştirilir.
Bazı çocuklar adeta zorbalığı davet eder/hak eder. Zorbalığa uğramak o çocuğun suçudur.	Hiçbir çocuk zorbalığa maruz kalmayı hak etmez. Bu asla onun suçtu değildir.
Sadece farklı özellikleri olan çocuklar zorbalığa uğrar.	Zorbalık her yaşta her çocuğun başına gelebilir.

Dinlediğiniz için teşekkürler

